

A 4. lelőhelyet a Kis-Rét nevű dűlőben a Csíkospatak kókai ága és a dányi ága közötti magaslaton találtam. Itt késő bronzkori, szarmata és késő középkori leleteket gyűjtöttem. A lelőhely Ny-i irányban valószínűleg tovább folytatódik. Ezt a területet nem tudtam bejárni, mert még állt rajta a kukorica.

A Kóka közigazgatási határain belül ez évben végzett régészeti terepbejárásom alkalmával több, már ismert és azonosított lelőhelyet találtam meg, és három újat fedeztem fel: 3., 4., 7. sz. A 3. sz. lelőhely mind közül kiemelkedik, a mélyszántás által a felszínre hozott leletek alapján. A terepbejárásban segítségemre voltak Lichtenstein László és Pópity Dániel régészhallgatók (SZTE-BTK Régészeti Tanszék), valamint Szálka Nikolettta.

BÓKA GERGELY

162. Kóspallag, Szent István utca 24.

(Pest megye) H

A részletes tanulmányt lásd a 81. oldalon!

LANGÓ PÉTER

163. Körmend, Völgyrejáró-dűlő

(Vas megye) Kk

2002. március 14-én bejártuk a Körmend városát É-ről elkerülő út tervezett nyomvonalát. A nyomvonal K-i vége fedett területen, lucernásban és erdőben fut, valamint közvetlenül a Körmend-Szombathely vasútvonal mellett, a Ny-i oldalon is járhatatlan gazos terület van. A nyomvonal többi része szántókon halad keresztül, némely helyen már igen sűrű az őszi vetés. Több árok is keresztezi a nyomvonalat. Egyetlen szórványos lelőhelyet találtunk, ahonnan kevés késő középkori, 16. századi kerámiatöredék került elő. Nem nagy területen igen ritka a leletszóródás.

A lelőhely Körmendtől ÉK-re, a Völgyrejáró- és a Képuti-Nyugati-dűlő határán található. Munkatársak: Farkas Csilla, Sosztarits Ottó régészek, Szilasi Attila Bontond régésztechnikus, Derdák Ferenc geodéta, Kiss Krisztina adattáros, Balázs Péter.

FARKAS CSILLA

164. Környe, Tópart utca 17–19.

(Komárom-Esztergom megye) Ró

Környén első ízben Radnóti Aladár, a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa végzett leletmentő illetve próbafeltárást 1941-ben. A környei tó kiszáradt medrében egy K–Ny irányú, 2,2 m vastag öntött falazási technikával készült római falrészletet nagyjából 3 m széles alapozással, illetve a kívülről hozzá csatlakozó 15,6 m átmérőjű, 2,2 m vastag falú kerek tornyot tárt fel, melyről megállapította, hogy egy késő római belső erőd falrészlete. Nem sokkal később a környei malom udvarán egy hatalmas esőzés hasonló méretű fal-, illetve toronyrész-

letet mosott ki, mely fal É–D irányú volt. E két falrészlet összekötésével meg lehetett állapítani az erőd délnyugati sarkát. Ez után, valamint a község területén építkezés közben előkerült leletek alapján Radnóti Aladár egy téglalap alakú, É–D hossz tengelyű erődalaprajzot rekonstruált. Soproni Sándor megállapította, hogy az erőd azonos lehet a Notitia Dignitatumban említett *Vincentia castrum*mal.

Tóth Endre több évig tartó terepbejárás után kétséget kizáróan megállapította, hogy az erőd alapterülete a Radnóti Aladár által javasoltnál jóval nagyobb. Számításai szerint az erőd alapterülete valószínűsíthetően nagyjából 340×350 m lehetett. Rekonstrukciós rajza alapján indult újra a Magyar Nemzeti Múzeum részéről az erőd kutatása a XIX. Limeskongresszus szervezőbizottságának programjavaslata alapján, a Nemzeti Kulturális Alap finanszírozásával. Célként először a nyugati fal megtalálását tűztük ki.

A 2002. szeptember 23–27. között végzett próbafeltárás megkezdése előtt georadar vizsgálatot végeztünk a környei tó északi partján, amit Pattantyús Á. Miklós, az ELTE Geofizikai Intézetének munkatársa végzett a nyugati és az északi falra merőlegesen. Eredményei nyomán valószínűsítettünk egy helyszínt a Tópart u. 17–19. sz. házak előtti téren, ahol kutatóárkokat lehet húzni a nyugati fal megtalálása érdekében. Az északi fallal egyelőre nem foglalkoztunk. A műszer pontosan ott mutatta ki a falnyomokat, ahova azokat Tóth Endre rekonstruálta.

Tekintettel arra, hogy a nyugati fal helyét megközelítőleg pontosítani lehetett, három kutatóárkot nyitottunk a területen. 15 m hosszú, 1 m széles első árkunkban alapozásnak tekinthető kősort találtunk 2,8–3 m szélességben. Ezt hitelesítendő húztuk vele párhuzamosan, egy méterrel északabbra a következő K–Ny irányú, 6 m hosszú, 1 m széles kutatóárkunkat, melyben szintén megtaláltuk a falalapozást, valamint nyugati irányba húzódó szórványos kősorokat. A harmadik, 6 m hosszú, 1 m széles kutatóárkunkat ez utóbbival egy vonalban húztuk, 15 méterrel keletebbre, de egy kerámiával teli beásáson kívül semmi nem volt benne. Az árkokban a kövek összessége által nyújtott kép – összevetve a Radnóti Aladár által kiásott torony képével – megengedi azt a feltételezést, hogy egy toronyrészre találtunk rá. Tóth Endre az oldaltornyok tengelytávolságát 35–37 méterben adta meg, ennek alapján a kutatóárkok pozíciója megfelel a délről, a saroktorony kihagyásával számolt második oldaltorony helyzetének.

Az ásatási eredmények a következőkben foglalhatók össze. A környei erőd nyugati fala ÉNy–DK irányban húzódik, a pontos É–D vonaltól nagyjából 25 fokkal eltéréssel. A Radnóti Aladár által rekonstruált vonalhoz képest jóval nyugatabbra húzódik, a Tóth Endre által terepbejárás alapján rekonstruált vonaltól pedig mintegy 20 méterrel keletebbre, vagyis a déli fal hossza ennek alapján 330 m körüli hosszúságban adható meg. A kutatóárkokból előkerült jelentős mennyi-